Sandu Frunză relevă autenticitatea spiritului în era digitală

Filosoful, antropologul şi poetul Sandu Frunză mă uimeşte cu fiecare carte nou apărută. Produs al şcolii de gândire clujene, Sandu Frunză este un gânditor autentic şi comprehensiv. Cărţile sale te pun să gândeşti după ce le-ai citit cu creionul în mână, adnotând pe marginea frazelor, care uneori devin adevărate axiome sau paradigme, ce surprind iniţiatic o realitate sufletească extatică. Cartea ”Căutarea autenticităţii în era digitală” scrisă de Sandu Frunză, şi care a văzut lumina tiparului la editura Eikon, este un instrument de lucru extrem de util pentru un cititor avid trăitor într-o lume tot mai virtuală. Încă din ”Cuvântul Introductiv”, autorul te avertizează: ”Colonizarea tehnologică a unor părţi semnificative ale vieţii noastre personale şi a celei publice va fi un bun impuls pentru a îmbrăţişa ideea că avem nevoie în viaţa noastră de atîta poezie, spiritualitate şi filosofie cîtă tehnologie pătrunde, mai mult sau mai puţin cu încredinţarea noastră.” Sandu Frunză, în cel mai pur stil eliadian, inspirat de marele autor al istoriei religiilor, împărtăşeşte un optimism al cunoaşterii şi cunoştinţei, debordând într-o lume care pare că se degradează spiritual: ”Căutarea autenticităţii va căpăta una dintre formele cele mai la îndemînă pe care le are fiecare fiinţă umană: reîntoarcerea la temele şi preocupările fiinţei însufleţite de fiorul umanităţii sale.” Gânditorul clujean pendulează în epoca digitală între dasein-ul stării de deschidere spre fiinţă, în cea mai pură interpretare heideggeriană, la un sacru asumat din opera lui Mircea Eliade. Autorul ştie că lumea este un echilibru între sacru şi profan – care în epoca virtualităţii nu-şi pierde febrilitatea căutării cu acribie a transcendentului şi plăceriile sufletului – prin dorinţa perfect umană de a filosofa, pornind de la neutrul ”philia” la sensibilitatea ”erosului” sau întru dragostea platonică a comuniunii prin ”agape”. De fapt, Sandu Frunză cuminecă o perspectivă conservatoare a ”duratei lungi” privind nevoia omului de iubi şi de a se salva prin cunoaştere, chiar dacă intensificarea comunicaţională rece a digitalizării îl asaltează într-o modalitate agresivă. Nevoia sufletului de singularitate şi originaritate nu poate fi atenuată de iureşul virtualităţii. Omul se va privi întotdeauna înspre interior. Până la urmă dialogurile platoniciene sau cele peripatetice socratice nu sunt altceva decât evadări spre libertatea sufletului prin cunoaştere. Sandu Frunză, deşi un filosof ultra-modern în limbaj, este un clasic autentic în mesaj, deoarece percepe printr-o metodologie originală virtualitatea omului post-modern ca o boală

a imanentului, ce se poate vindeca prin cunoştinţa transcendentului izvorât din sacralitatea expusă de Rudolf Otto. Şi atunci, ca şi acum în era digitalizării, omul este în centrul universului. ”Omul ca măsură a tuturor lucrurilor” este sintagma grecească antică a lui Protagoras, nu o lozincă a unui filosof de reţea socială din era digitalizării post-moderne. Autorul e conştient că omul va avea mereu nevoie de poezie şi filosofie în ciuda ”robotizării” stilului de viaţă. Arta de a trăi este specifică omului de când a apărut pe pământ. ”În căutarea autenticităţii. Filosofie şi poezie în lumea construită pe comunicare ne situează în preajma omului postmodern, aşezat sub semnul căutării unui inefabil pe care îl anunţă instalarea noii ere, era digitală. Poezia şi filosofia, ca forme ale integrării, modelării şi depozitării sacrului, fac parte din instrumentarul utilizat de el pentru a-şi împlini nevoia de comunicare şi de realizare personală.” Deşi se vrea ucenic al lui Aurel Codoban, în problematica iubirii, Sandu Frunză transcede ”erosul” ca modalitate profană printr-o spiritualizare de tip ”agape” sau chiar ”philia”.

Iubirea autentică nu este pentru trup, ci expunerea în bucuria de a trăi a exaltatului spririt. Iubirea e o formă de cunoaştere şi filosofare, o modalitate autentică de autenticitate în era digitalizării. Proiecţia are şi un aspect de salvaţionism. La fel ca şi poezia, care pentru omul contemporan este ”o evadare în lumea fantasticului, a misterului sau a magicului”. Până la urmă, Sandu Frunză înlocuieşte cultul trupului contemporan cu promisiunea sufletului, plăcerea erotică cu bucuria spiritului, toate modalităţi febrile de a ieşi din teroarea comunicaţională a erei digitale şi o formă vie de regăsire a sinelui, ca legătură cu sacru. Mirarea este un aspect a supravieţuirii spiritului tânăr, o provocare în faţa unei ”îmbătrâniri ”a sufletului din ”vremea digitală”. Între Eros şi Thanatos autorul alege reflecţia în ”starea de lumină”, Poezia este o formă de evadare a omului din comun şi banal. Lirica este o provocare a excelenţei, a existenţei, care îmbină sinergic sacrul şi profanul şi o modalitate de cunoaştere: ”Poezia nu este filosofie, şi nu trebuie să devină filosofică. Poezia filosofică riscă să piardă atît filosofia, cît şi poezia, excepţie făcînd, desigur, personalităţile filosofice dublate de talent poetic şi poeţii cu o sensibilitate filosofică aparte. Cred că trebuie să concepem relaţia dintre filosofie şi poezie mai degrabă sub forma unei întâlniri. O situaţie benefică ar fi aceea prin care, pe de o parte,

filosofia ar fi trăită prin poezie, iar pe de alta, filosofia ar putea surprinde semnificaţia poetică ultimă a existenţei.” Poezia ca ”forma mentis” reprezintă de fapt o realitate a umanităţii de a supravieţui terorii obiective a digitalizării. Poezia nu este doar emoţie şi sensibilitate, ci şi o şcoală existenţială de gândire. În lumea post-modernă trăim paradoxul. Deşi suntem nivelaţi ca umanitate de imanent, realitatea devine sacră. Ontologia în vremea digitală este o restaurare a sacrului. Omul post-modern este un ”homo religiosus”, care îmbină sacrul cu profanul, croindu-şi o religie a imediatului. Asistăm azi la o reconstrucţie a realităţii, dar care nu se rupe cu adevărat de Fiinţă, ci asistăm la o altfel de raportare faţă de transcendent.

Omul post-modern doreşte să înlocuiască sufletul cu corpul şi emoţia cu comunicarea. În realitate, spaţiul omului prezent este la fel de sacru ca şi cel antic. Asistăm sideraţi la o perpetuă spirală a cunoaşterii şi interpretării. Sandu Frunză nu se sperie de digitalizare, ci o percepe ca o ispită contemporană, care devine istorie, aşa cum istorie a devenit şi ”focul” furat de Prometeu de la Zeus. Cartea reînvie, deşi nu-l denumeşte, ”mitul lui Sisif” în cel mai analog mod cu putinţă prezentat de Albert Camus. Este o repetiţie sine die spre iniţiatic. Istoria digitalizării este un moment în istoria umanităţii ca şi descoperirea focului sau a uneltelor de silex. E paradoxul filosofului Sandu Frunză. Esenţa unei vieţi corecte este străveche, de la Confucius la Iisus Hristos, până în era digitalizării. ” Reciprocitatea” este cheia unei bune convieţuri, Intelegenţa culturală sau Inteligenţa artificială sunt doar etape în istoria omului, nu ”sfârşitul” ei. Sandu Frunză este un deteminist optimist până la capăt: ”Entităţilor create de om, pe care le conectăm cu Inteligenţa Artificială, nu le este accesibilă trăirea experienţei morale, religioase, spirituale. Stadiul actual al proiecţiilor filosofice şi ideologice relevă că omul este singura fiinţă capabilă să dezvolte Inteligenţa Spirituală şi să fie purtătoarea ei. Inteligenţa Spirituală presupune forme ale transcenderii şi auto-transcenderii pe care maşinile nu le pot realiza în această etapă a dezvoltării lor. Fiinţa umană, creatorul Inteligenţei Artificiale, păstrează, deocamdată, doar pentru sine experienţele de tip spiritual.” Autorul oferă şi o soluţie viabilă la penetrarea comunicaţională digitală şi la Inteligenţa artificială: dezvoltarea de către om a Inteligenţei Culturale şi Inteligenţei spirituale. Ca şi la vechii antici, pentru Sandu Frunză, cheia evoluţiei este omul, care pendulează inteligent între profan şi sacru, între imanent şi transcendent. Omul este mereu surprinzător şi unic în felul de a pune şi a vedea ideile în sens platonician sau aristotelic.

Ionuț Țene

12-02-2024

https://www.napocanews.ro/2024/02/sandu-frunza-releva-autenticitatea-spiritului-in-era-digitala.html